DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Eğitim Paydaşlarının İdeal Öğrenci Algıları

Perceptions of Educational Stakeholders Regarding the Ideal Student

Mustafa GÜL , Dr. Öğretim Üyesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, mstfgl24@gmail.com

Geliş tarihi - *Received:* 8 Nisan 2025
Kabul tarihi - *Accepted*: 13 Ekim 2025
Yayın tarihi - *Published*: 28 Aralık 2025

Gül, M. (2025). Eğitim paydaşlarının ideal öğrenci algıları. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16*(3), 4060-4085.
DOI. 10.51460/baebd.1672237

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Öz. Bu araştırmanın amacı; eğitim paydaşlarının (yönetici, öğretmen, öğrenci, veli) ideal öğrenci algılarını ortaya koymaktır. Araştırma nitel araştırma deseni olan fenomenoloji deseni ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu ortaokulda görev yapan; 10 okul yöneticisi, 10 öğretmen, 14 öğrenci ve 9 veli oluşturmaktadır. Katılımcılar amaçlı örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda tüm paydaşların ideal öğrencilerde belirli kişisel, akademik ve entelektüel özellikler, etik ve ahlaki değerler, yetenek ve ilgi alanlarına sahip olmalarını bekledikleri belirlenmiştir. Sorumluluk, özdenetim, akademik başarı, merak, araştırma, sorgulama, ahlak, iletişim, empati ve çok yönlü gelişim gibi özellikler bütün paydaşlar tarafından önemli görülmektedir. Yöneticilerin liderlik ve milli değerlere özellikle önem verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin; eleştirel düşünme, araştırmacılık, problem çözme, milli değerler, toplumsal sorunlara ilgi, çevre bilincinin geliştirilmesine daha fazla önem verdikleri bu araştırmayla ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin; derslere odaklanma, düzenli çalışma, kişisel öz-disiplin ve doğa sevgisine özellikle vurgu yaptıkları belirlenmiştir. Velilerin ise kişisel ve akademik niteliklerin yanı sıra, sosyalliğe ve farklı ilgi ve yetenek alanlarında ideal öğrencinin gelişimine büyük önem verdikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin derse odaklanma gibi pratik hedeflere, öğretmenlerin ise eleştirel düşünme gibi üst düzey becerilere odaklanması araştırmanın dikkat çekici bir sonucudur.
Anahtar Kelimeler: İdeal öğrenci, Yönetici algısı, Öğretmen algısı, Öğrenci algısı, Veli algısı.

Abstract. The aim of this study is to explore the perceptions of educational stakeholders administrators, teachers, students, and parents regarding the ideal student. The research was conducted using a qualitative phenomenological design. The study group consisted of 10 school administrators, 10 teachers, 14 students, and 9 parents affiliated with a secondary school. Participants were selected through purposive sampling. Data were collected using a semi-structured interview form and analyzed through content analysis. Attributes such as responsibility, self-control, academic success, curiosity, research-oriented thinking, inquiry, morality, communication skills, empathy, and holistic development were universally valued. However, distinct emphases were observed among the groups: administrators placed particular importance on leadership and national values; teachers emphasized critical thinking, research, problem-solving, national values, interest in societal issues, and environmental awareness; students focused on attentiveness in class, consistent study habits, self-discipline, and a love for nature; and parents highlighted sociability and the development of diverse interests and abilities alongside personal and academic qualities. A notable finding of the study is that students tended to focus on practical goals such as classroom engagement, while teachers emphasized higher-order skills like critical thinking.
Keywords: Ideal student, Manager perception, Teacher perception, Student perception, Parent perception.

Gül, M. (2025). Eğitim paydaşlarının ideal öğrenci algıları. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16*(3), 4060-4085.
DOI. 10.51460/baebd.1672237

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Extended Abstract

Introduction. This study aims to explore how all stakeholders in education (administrators, teachers, students, and parents) perceive the concept of an "ideal student." Understanding the alignment or divergence in these perceptions can contribute positively to the ongoing discourse on the ideal student. Additionally, this research is significant in revealing the extent to which stakeholders' perceptions of the ideal student overlap with the general objectives outlined in educational curricula. The primary objective of this study is to identify the perceptions of ideal student characteristics among educational stakeholders—administrators, teachers, students, and parents. Within this framework, the following research questions are addressed:

- What are the characteristics of an ideal student according to school administrators?
- What are the characteristics of an ideal student according to teachers?
- What are the characteristics of an ideal student according to students?
- What are the characteristics of an ideal student according to parents?

Method. Given that this research examines the perspectives of administrators, teachers, students, and parents on the ideal student phenomenon based on their experiences, a phenomenological design was adopted to allow for a holistic and in-depth analysis. This approach facilitates a multifaceted understanding of the concept. The study group consisted of 10 school administrators, 10 teachers, 9 parents, and 14 students from different grade levels in secondary schools. Data were collected using personal information forms to gather demographic details and semi-structured interview forms to explore stakeholders' perceptions of the ideal student. Throughout the research, the investigator maintained continuous interaction with administrators, teachers, students, and parents. Participant verification was ensured post-research, and each stage of the study was meticulously documented. To ensure auditability, interview notes were transcribed and stored in digital format.

Results. The findings revealed six key categories in stakeholders' perceptions of the ideal student: Personal traits, academic characteristics, ıntellectual qualities, ethical and moral values, skills and interests. Within personal traits, administrators emphasized responsibility and leadership, while teachers highlighted self-regulation, goal orientation, and responsibility. Regarding academic characteristics, all groups valued academic success, but students focused on attentiveness in class, whereas parents emphasized structured study habits. In terms of ethical and moral values, moral integrity was a common theme across all groups. However, administrators prioritized national values, teachers emphasized respect for societal issues alongside national values, students valued love for nature, and parents particularly stressed respect.

Discussion and Conclusion. It is known that students are expected to attend school regularly for many years, arrive at school on time, complete their homework, study for their classes, be respectful to administrators, teachers, and classmates, and obey school rules (Erden, 2017).However, these expectations have evolved, advanced, and been updated over time. This study aims to reveal how this shift is reflected in the ideal student expectations of educational stakeholders. This study identifies the expected traits of an ideal student while acknowledging characteristics found in other research but not in this study—such as humor (Arık et al., 1991), health, energy, and strong memory (Söyleyici, 2002). Perceptions of the ideal student vary across societies, countries, and cultures. While Western

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

perspectives focus on intellectual development, East Asian traditions emphasize virtue and moral-social excellence (Li, 2012). The findings suggest that Turkish educational stakeholders expect the ideal student to develop in both dimensions.Based on the results, an ideal student can be defined as. Cognitively: Inquisitive, research-oriented, critical-thinking, and problem-solving.Affectively: Responsible, self-disciplined, valuing humanistic and ethical principles, and possessing strong communication skills.Psychomotor-wise: Capable of multifaceted self-development aligned with personal interests and talents.

The research findings indicate that all stakeholders expect the ideal student to possess responsibility and self-regulation as key personal attributes. The necessity for an ideal student to be responsible has been demonstrated in numerous studies (Avcı and Durmuşçelebi, 2014; Bradbury, 2012; İçme and Büyük, 2023; Esmaeeli, Arasteh, Zeinabadi, and Abasian, 2024). Furthermore, the literature reveals that expectations of an ideal student are associated with responsibility across various educational levels, including primary (Akgül, 2015), secondary (Söyleyici, 2022), and higher education (Esmaeeli et al., 2024). These results collectively demonstrate that responsibility remains a fundamental expectation for ideal students regardless of their educational stage. The possession of self-regulation skills is particularly crucial in the context of an ideal student (Esmaeeli et al., 2024). The research findings regarding academic characteristics reveal that while all stakeholder groups emphasize academic achievement for the ideal student, students particularly focus on classroom engagement, whereas parents concentrate more on systematic study habits. These results align with Maslovaty's (2002) study, which similarly found that teachers emphasize academic characteristics when describing their ideal student.Regarding ethical and moral values, while moral integrity emerged as a common emphasis across all groups, the study identified distinct priorities: school administrators emphasized national values, teachers highlighted both national values and respect for societal issues, students particularly valued environmental awareness and love for nature, while parents prioritized respect. These findings align with numerous studies in the literature that similarly identify national values (Akgül, 2015; Avcı and Durmuşçelebi, 2014), environmental sensitivity (İçme and Büyük, 2023), and respect (Arık et al., 1991) as essential qualities of an ideal student. The research further revealed that while all stakeholders valued effective communication skills and empathy in an ideal student, both students and parents particularly emphasized the importance of maintaining positive peer relationships. This finding corroborates Harkness et al.'s (2007) study highlighting the significance of social skills in ideal students. Notably, all stakeholder groups expected the ideal student to demonstrate well-rounded development across multiple domains. These dimensions encompass sports, arts, and socio-cultural activities, with sports emerging as a particularly prominent expectation across all groups. This multidimensional development expectation mirrors the findings of İçme and Büyük's (2023) study on ideal student characteristics.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Giriş

Eğitim sistemleri öğrenciyi merkeze alır. Bu nedenle öğrencilerden beklentiler eğitimin her aşamasını doğrudan etkilemektedir. Bu beklentiler beraberinde ideal öğrenci kavramını ortaya çıkarmıştır. İdeal öğrenci kavramı felsefe, psikoloji ve sosyoloji disiplinlerinde sürekli yenilenerek tartışılmaya devam etmektedir. Bu bağlamda geleneksel eğitim felsefesi anlayışında ideal öğrenci; büyük kitapların eğitimini alan elit, akıllı, sağlam ve doğru karakterli, toplumun kültürünü benimsemiş, kültürel değerlerin farkında öğrencilerdir (Adler, 1982; Null, 2007). Çağdaş eğitim felsefelerinde ise ideal öğrenci; değişimi ve gelişimi takip eden, ilgi, ihtiyaç ve beklentilerinin farkında olan, bilgiyi transfer edebilen, demokrasiyi özümsemiş, toplumu dönüştüren öğrencilerdir (Dewey, 1916/2001; Cevizci, 2014). Eğitim psikolojisi bağlamında tarihsel süreç içerisinde davranışçı yaklaşımın etkisiyle dışsal pekiştireçle yönlendirilen edilgen öğrenci modeli ideal öğrenci olarak görülürken (Skinner, 1953/2014), yapılandırmacı ve sosyal bilişsel yaklaşımlarının etkisiyle bu kavram yerini bilgiyi aktif olarak yapılandıran, sosyal etkileşimlerle anlamlandıran öğrencilere bırakmıştır (Piaget, 1977; Vygotsky, 1978; Bandura, 1986). Sosyoloji disiplini bağlamında ise Parsons (1959), ideal öğrenciyi toplumun değerlerini içselleştirerek topluma uyum sağlayan öğrenciler olarak tanımlarken, Bourdieu, (1986) ideal öğrenciyi, aile desteğiyle egemen sınıfın kültürel ve sosyal sermayesini edinen, eğitim sisteminin beklentilerine uyum sağlayan öğrenciler olarak tanımlamıştır. Foucault (1977) ise ideal öğrencinin disipline edilmiş, kendi davranışlarını denetleyen öğrenci olduğunu belirtmiştir. Günümüz dünyasında ise küreselleşme, dijitalleşme ve bilgi toplumunun yükselişi ile birlikte ideal öğrenciye yönelik beklentiler dönüşmekte ve onlardan beklenen yetkinlikler yenilenmektedir (Voogt ve Roblin, 2012). Bu bağlamda öğrencilerin; üst düzey düşünme becerilerine sahip, öğrenmeyi öğrenen, öz-yeterlilik gibi özelliklere sahip olması beklenmektedir (Flavell, 1979; OECD, 2018; Trilling ve Fadel, 2009). Ayrıca öğrencilerin insan onuruna değer verme, kültürel çeşitliliğe saygı duyma gibi özellikleri taşıması beklenmektedir (Council of Europe, 2024). Sürekli gelişen ve yenilenen bu beceri ve yetkinlikler doğrultusunda ülkeler eğitimlerini ve eğitim programlarını sürekli güncellemektedirler (MEB, 2018; MEB, 2024).

Eğitimin genel hedefleri eğitimin ürünü olarak yetiştirilmek istenen ideal insanın niteliklerinden oluşur (Özçelik, 2010). Eğitimin; öğrencileri bilişsel, duyuşsal ve psikomotor açıdan geliştirmeyi amaçladığı görülmektedir. Bu bağlamda bilişsel açıdan bilgiyi hatırlayan, kavrayan, uygulayabilen, analiz edebilen, değerlendirebilen sentez yapabilen bireyler yetiştirilmesi amaçlanır (Anderson vd., 2001). Duyuşsal açıdan; öğrencilerin öğrenmeye karşı istekli, özgüven sahibi, güçlükler karşısında kararlılıkla mücadele edebilmek gibi özelliklere sahip olması beklenir. Psikomotor açıdan ise dengeli ve sağlıklı beslenmeyi bilen, hayata hazırlık anlamında gerekli becerileri kazanmış, kendisini ve toplumunu mutlu kılacak mesleğinin gereklerini beceri açısından yerine getirebilen bireyler yetiştirilmesi amaçlanır (Özçelik, 2010). Türk eğitim sisteminde ise eğitimle yetiştirilmek istenen ideal insanın özellikleri; insani, milli ve manevi değerlere sahip, ailesine, topluma, ülkesine ve insanlığa karşı sorumluluklarını bilen, beden, zihin, ahlak ve ruh bakımından sağlıklı bir kişiliğe sahip, özgürlüğüne düşkün, bilimsel düşünen, girişimci, ilgi ve yetenekleri doğrultusundan çok yönlü gelişmiş, kendisi mutlu olan ve topluma mutluluk katan öğrenciler şeklinde ortaya konulmuştur (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973). Eğitimciler ideal öğrenci ve özellikleriyle ilgili farklı tanımlamalar ve nitelikler ortaya koymuşlarıdır. Bu bağlamda eğitim ve öğretim sisteminin odak noktasını oluşturan ve eğitim sürecinin içinde yaşayan ideal öğrencilerin; sosyal, demokrasiyi sindirmiş (Dewey, 1916/2001), çoklu zekâsını doğru kullanan (Gardner, 1983/2011), keşfederek öğrenen (Piaget, 1952/1963), eleştirel bilince sahip (Freire, 1970/2000),

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

evrensel ahlak ilkelerini benimseyen (Kohlberg, 1981), öğrenmeye istekli, başarılı, özdenetimi yüksek (Montessori, 1912/2004), yeniliğe açık, sorunlarla başa çıkabilen bireyler olmaları beklenmektedir (Horton, 1990).

Literatürde bu konuyla ilgili yapılan çalışmaların öğretmenlerin öğrencilerden beklentileri (Akgül, 2015; Arık, Arkonaç, Yılmazer ve Cihan, 1991; Avcı ve Durmuşçelebi, 2014; Aydoğdu, 2008; Bradbury, 2012; İçme ve Büyük, 2023; Söyleyici, 2002), sosyal koşulların (Simoni, 2023), okul kültürünün (Zibenberg, ve Da'as, 2025) öğretmenlerin ideal öğrenci beklentisindeki değişimi, öğretmenlerin öğrencilerden beklentilerinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi (Trouilloud, Sarrazin, Martinek ve Guillet, 2002), öğrencilerin ideal öğrenci algısındaki değişime (Chen, 2022), öğrencilerin kendilerine yönelik algılarına (Tatlidil Peker, 2019) ilişkin olduğuna ulaşılmıştır. İdeal öğrenci algılarıyla yapılan literatürdeki araştırmaların sadece öğretmen ya da öğrenci üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Bu araştırmanın eğitimin bütün paydaşlarının (eğitim yöneticileri, öğretmen, öğrenci ve veli) ideal öğrenci kavramına nasıl yaklaştıklarını ortaya koyması beklenmektedir. Araştırma eğitimin paydaşları arasındaki ideal öğrenci algılarındaki bakış açılarının uyumunu ya da çatışmasını ortaya koyması nedeniyle ideal öğrenci kavramıyla ilgili süregelen tartışmaya olumlu katkılar sunabileceği düşünülmektedir. İdeal öğrenciyi tanımlamak ve ideal öğrenciye yönelik algıları tespit etmek eğitim paydaşlarına neyin önemli olduğunu ortaya koymak açısından fayda sağlar. (Wong ve Chiu, 2021). Eğitim paydaşlarının ideal öğrenci algılarını bilmek eğitim politikalarının tutarlı bir şekilde oluşturulmasına, demokratik kültürün gelişimine, paydaşlar arası işbirliğinin sağlanmasına, öğrencilerin gelişiminin ulaşılabilir hedefler doğrultusunda etkili bir şekilde yönlendirilmesi ve desteklenmesine ve öğretim sürecinin etkililiğine önemli katkılar sağlayabilir. Nihayetinde Trouilloud, vd., (2002) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin öğrencilerden beklentilerinin öğrencilerin akademik başarısını artırdığını tespit etmişlerdir. Bu araştırma paydaşların birbirlerini anlamaları ve böylece ideal öğrenciye yönelik beklentiler açısından paydaşlar arasında bir uyumun oluşmasına imkân sunabilir. Eğitim paydaşlarının öğrencilerden beklentileri arasındaki uyum başarıyı artırırken beklentilerin çatışması halinde bu durum öğrencilerde stres yaratabilmektedir (Epstein, 2011). Ayrıca bu araştırma eğitimin paydaşlarının ideal öğrenci algısıyla programın genel hedeflerinde belirtilen ideal öğrenci niteliklerinin ne düzeyde örtüştüğünü ortaya koyması açısından önemlidir.

Araştırmanın genel amacı eğitimin paydaşları olan; eğitim yöneticisi, öğretmen, öğrenci ve velilerin ideal öğrenci algılarını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

- Eğitim yöneticilerine göre ideal öğrencinin özellikleri nelerdir?
- Öğretmenlere göre ideal öğrencinin özellikleri nelerdir?
- Öğrencilere göre ideal öğrencinin özellikleri nelerdir?
- Velilere göre ideal öğrencinin özellikleri nelerdir?

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin analizi, inandırıcılık ve transfer edilebilirlik ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma deseni

Bu araştırma fenomenoloji deseninde yürütülmüş nitel bir çalışmadır. Fenomenoloji bireylerin olgularla ilgili, deneyimlerini, algılarını ve anlamlandırmalarını incelemek için kullanılır (Creswell, 2017). Bu araştırmada yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin ideal öğrenci olgusuna ilişkin deneyim algı ve anlamlandırmalarını bütüncül ve çok yönlü bir bakış açısıyla ve derinlemesine incelemeye fırsat sağlayacağı düşünüldüğü için fenomenoloji deseni tercih edilmiştir.

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örneklemesi kullanılmıştır. Bu bağlamda; yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerle görüşme yapılmıştır. Çeşitliliği sağlamak amacıyla; yöneticiler ve öğretmenler yaş, cinsiyet, eğitim durumu ve mesleki deneyim açısından; öğrenciler sınıf düzeyi ve cinsiyet açısından; veliler ise yaş, cinsiyet, eğitim ve meslek durumu açısından farklılaştırılmıştır. Katılımcıların olgu ile ilgili bilgi ve deneyim açısından zengin bir birikime sahip oldukları (Creswell, 2017), ilgilenilen olguyu doyurucu açıklamalar ortaya koyabilecekleri, olgu hakkında derinlemesine bir bakış açısı sağlayacakları düşünüldüğü için bu teknik tercih edilmiştir (Patton, 2014). Bu çerçevede araştırmanın çalışma grubunu; ortaokullardan 10 okul yöneticisi, 10 öğretmen, farklı sınıf seviyelerinden 14 ortaokul öğrencisi ve 9 veli oluşturmaktadır. Etik kurallara uymak adına katılımcı olan yöneticiler "Y", öğretmenler "Ö", öğrenciler "K", veliler "V" ile kodlanmıştır. Çalışma grubuna ilişkin demografik özellikler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.
Katılımcıların demografik özellikleri

Katılımcı	***Yaş***	***Cinsiyet***	***Eğitim Durumu***	***Mesleki d.***	***Branşı***
Y1	55	E	Yüksek Lisans	30	Tarih
Y2	54	K	Yüksek Lisans	31	Fen Bilgisi
Y3	49	E	Lisans	29	Sosyal Bilgiler
Y4	48	E	Lisans	25	Din Kültürü
Y5	47	E	Lisans	21	Türkçe
Y6	46	E	Yüksek Lisans	25	Sosyal Bilgiler
Y7	40	K	Lisans	20	Din Kültürü
Y8	38	E	Lisans	15	Teknoloji ve Tasarım
Y9	37	E	Yüksek Lisans	14	Bilişim Teknolojileri
Y10	35	E	Lisans	13	Bilişim Teknolojileri
Katılımcı	***Yaş***	***Cinsiyet***	***Eğitim Durumu***	***Mesleki Deneyim***	***Branşı***
Ö1	52	K	Lisans	32	Fen Bilgisi

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Ö2	50	E	Lisans	28	Sosyal Bilgiler
Ö3	46	K	Lisans	24	İngilizce
Ö4	44	E	Lisans	17	Görsel Sanatlar
Ö5	43	E	Lisans	19	İlköğretim Matematik
Ö6	42	K	Lisans	20	Türkçe
Ö7	39	E	Lisans	17	Türkçe
Ö8	38	E	Lisans	17	Sosyal Bilgiler
Ö9	38	K	Lisans	16	Fen Bilgisi
Ö10	38	K	Yüksek Lisans	17	Türkçe

Kat.	***Sınıf***	***Cinsiyet***	***Anne Eğitim D.***	***Anne meslek***	***Baba Eğitim D.***	***Baba Meslek***
K1	5	E	İlköğretim	Ev hanımı	İlköğretim	İşçi
K2	6	K	İlköğretim	Ev hanımı	İlköğretim	Kuaför
K3	6	K	İlköğretim	Ev hanımı	İlköğretim	Kuaför
K4	6	K	Lisans	Öğretmen	Lisans	Öğretmen
K5	6	K	Lisans	Yönetici	Lisans	Öğretmen
K6	6	K	Lisans	Bankacı	Doktora	Akademisyen
K7	6	K	İlköğretim	Ev hanımı	Lisans	Öğretmen
K8	6	K	İlköğretim	Ev hanımı	Lisans	Yönetici
K9	7	K	İlköğretim	İşçi	Lise	İşçi
K10	7	E	Ön Lisans	Muhasebeci	Ön Lisans	Memur
K11	7	E	İlköğretim	Esnaf	Lise	Esnaf
K12	8	K	Lisans	Öğretmen	Lisans	Mühendis
K13	8	E	Lisans	Ev hanımı	Lisans	Doktor
K14	8	E	İlköğretim	Ev hanımı	Lise	İşçi

Katılımcı	***Yaş***	***Cinsiyet***	***Eğitim Durumu***	***Meslek***
V1	46	E	Lisans	Yönetici
V2	45	K	Lisans	Yönetici
V3	43	E	Lisans	Memur
V4	37	K	İlköğretim	Ev hanımı
V5	36	K	Lisans	Ev hanımı
V6	35	K	Lise	Gazeteci
V7	34	K	Lisans	Ev hanımı
V8	32	K	Lisans	Ev hanımı
V9	30	K	Lisans	Ev hanımı

Tablo 1' de 10 yönetici ve 10 öğretmenin yaş, cinsiyet, eğitim durumu, mesleki deneyim ve branşlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Ayrıca 14 öğrencinin sınıf, cinsiyet, anne ve baba eğitim düzeyi ile meslek durumlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Son olarak da 9 velinin yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve meslek durumlarına ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Veri toplama araçları ve verilerin toplanması

Araştırmada eğitim paydaşlarının ideal öğrenci algılarına yönelik deneyim, düşünce, tutumlarını anlayabilmek için görüşme yönetimi kullanılmıştır. (Büyüköztürk vd., 2018; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmada; veriler kişisel bilgi formları ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Forma ilişkin iki uzmanın görüşleri alınarak forma son şekli verilmiştir. İlk aşamada formun pilot uygulaması yapılmış ve sonrasında uzman görüşleri tekrar alınarak forma son şekli verilmiştir. Görüşme formunda tüm paydaşlara *"İdeal öğrenciyi nasıl tanımlarsınız? Sizce ideal öğrenci hangi özellikleri taşımalıdır? Karşılaştığınız öğrenciler içerisinde ideal öğrenci olarak tanımlayabileceğiniz bir öğrencinin özelliklerini ifade edebilir misiniz?* soruları sorulmuştur. Tüm paydaşlarla görüşmeler randevu alınarak yüz yüze yapılmıştır. Araştırmacı görüşmede notlar almış, bu notlar görüşmenin sonunda katılımcılara okumuş ve katılımcıların onayı alınmıştır. Her görüşme ortalama 35-40 dakika sürmüştür.

Verilerin analizi

Araştırmada verileri derinlemesine analiz etmek için içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi araştırmacıların bir konu veya sorun hakkında bilgilere ulaşmasına ve bu bilgilerden hareketle anlamlı sonuçlar çıkarmalarına imkân sağlar (Alanka, 2024). İçerik analizinde öncelikle ham veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Veriler analiz edildikçe kodlar ve temalar oluşturulmuş, araştırma soruları temalarla ilişkilendirilerek yorumlanmıştır. Bunun yanı sıra paydaşların görüşlerinden direkt alıntılara yer verilerek; bulguların anlamlı hale getirilmesi, katılımcının konuyla ilgili duygu ve düşüncelerinin detaylıca ortaya konulması amaçlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

İnandırıcılık ve transfer edilebilirlik

Nitel araştırmalarda uzun süreli etkileşim, çeşitleme, derinlik odaklı veri toplama, uzman incelemesi ve katılımcı teyidi gibi kriterlerle araştırmanın inandırıcılığı sağlanır (Merriam, 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada bu amaçla araştırmacı yönetici, öğretmen, öğrenci ve veliler sürekli etkileşim içerisinde olmuştur. Araştırmanın sonrasında katılımcı teyidi sağlanmıştır. Bir araştırma sonuçlarının başka durumlara transfer edilebilmesi için ayrıntılı betimleme yapılması önem arz eder (Lincoln ve Guba, 1985). Bu amaçla araştırmanın bütün aşamaları detaylıca ortaya konulmuştur. Denetleme yolunun sağlanabilmesi amacıyla görüşmelerde alınan notlar word dosyasına aktarılmış ve depolanmıştır.

Araştırmanın etik izinleri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 15.11.2024

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 2024-23 sayılı 2 nolu karar

Bulgular

Araştırmanın bulguları, ideal öğrenci kavramının çok boyutlu olduğunu ortaya koymaktadır. Tematik kodlamalar sonucunda, tüm paydaş gruplarının öğrencilerde belirli kişisel, akademik,

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

entelektüel, ahlaki, sosyal ve yetenek özelliklerini önemsediği görülmüştür. Bu bölümde eğitimin paydaşlarının (eğitim yöneticisi, öğretmen, öğrenci ve veli) ideal öğrenci algıları ayrı ayrı sunulmuştur.

Eğitim yöneticilerine göre ideal öğrencilerin özelliklerine ilişkin bulgular

Bu bölümde eğitim yöneticilerinin ideal öğrencide bulunmasını bekledikleri özelliklere ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Eğitim yöneticilerinin görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2.
Eğitim yöneticilerine göre ideal öğrencinin özelliklerine ilişkin bulgular

Tema	Kod	Katılımcılar
Kişisel özellikler	Sorumluluk alma	Y1, Y3, Y4, Y5, Y7, Y8, Y9,
	Liderlik özelliği olma	Y2, Y3, Y9, Y10
	Kendini ifade etme	Y4, Y6
	Hedef belirleme	Y4, Y6
	Planlı/Hazırlıklı olma	Y2, Y5
	Bağımsız davranma	Y1, Y8
	Kendini tanıma	Y6, Y9
	İstikrarlı olma	Y4
	İşbirliği yapabilme	Y10
Akademik özellikler	Derslerinde başarılı olma	Y1, Y2, Y3, Y5, Y7
	Derslerine düzenli çalışma	Y4, Y8
Entelektüel özellikler	Meraklı ve araştırmacı olma	Y2, Y4, Y6, Y8
	Problem çözme becerisine sahip olma	Y3, Y5, Y6, Y9
	Eleştirel düşünme becerisine sahip olma	Y1,Y5, Y6, Y8
	Yansıtıcı düşünme becerisine sahip olma	Y3, Y9,
	Okuma alışkanlığı olma	Y4, Y8
	Yeniliklere açıklık olma	Y9
Etik ve ahlaki değerler	Ahlaklı olma	Y1, Y5, Y6, Y8, Y10
	Milli değerleri taşıma	Y1, Y3, Y5, Y6
	Çevre bilincine sahip olma	Y2, Y3, Y6
	Hoşgörülü olma	Y7, Y10
	Vefalı olma	Y9
	Yardımsever olma	Y5
	Kibar olma	Y4
Sosyal ve iletişim becerileri	Empati yapabilme	Y1, Y3, Y7, Y9
	Sosyal etkinliklere katılım sağlama	Y2, Y5, Y8
İlgi ve yetenek alanları	Spor yapma	Y1, Y2, Y4, Y5, Y6, Y7,
	Sanatsal faaliyetlerde bulunma	Y2, Y5, Y7
	Teknolojiyi kullanma	Y1, Y2, Y6

Yöneticiler, kişisel özellikler kapsamında ideal öğrencinin sorumluluklarını yerine getirmesi ve liderlik özelliklerine sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir. İdeal öğrencinin kendini çok iyi ifade edebildiği, hedef sahibi olduğu bir plan ve program dâhilinde hayatını düzenlemesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu öğrencinin kendini bilen, bağımsız bir şekilde işlerini yapabilen, işlerini yapmada

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

istikrarlı ve işbirliğine açık olacağını belirtmişlerdir. Bu temada okul yöneticileri ideal öğrencilerde "sorumluluk alma" (*f*=7) ve "liderlik özelliği olma" (*f*=4) özelliklerini özellikle vurgulamışlardır. Akademik özellikler bağlamında ideal öğrencinin derslerinde başarılı olmasını beklediklerini ayrıca düzenli ders çalışma alışkanlığı olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu temada ise okul yöneticilerinin ideal öğrencilerde "derslerinde başarılı olma" (*f*=5) sonucuna odaklandıkları belirlenmiştir. Entelektüel özellikler bağlamında ideal öğrencinin merak eden, problemlerini çözebilen, eleştirel ve yansıtıcı düşünebilen, okumayı alışkanlık haline getiren ve yeniliklere açık olması gerektiğini belirtmişlerdir. Entelektüel özellikler kapsamında "meraklı ve araştırmacı olma" (*f*=4), "problem çözme becerisine sahip olma" (*f*=4) ve "eleştirel düşünme" (*f*=4) öne çıkmıştır. Etik ve ahlaki değerler bağlamında genel anlamda ideal öğrenciden ahlaklı olmalarını beklediklerini çok fazla vurgulamışlardır. Bunun yanı sıra vatan ve millet sevgisi gibi milli değerleri önemsediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca ideal öğrencinin vefalı, yardımsever ve kibar olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ahlak ve etik değerler arasında "ahlaklı olma" (*f*=5) ve "milli değerlere sahip olma" (*f*=4) önemli görülmüştür. Sosyal ve iletişim becerileri kapsamında ideal öğrencinin empati kurabiliyor olması gerektiği ve sosyal etkinliklere katılım noktasında istekli olması gerektiği belirtilmiştir. Bu temada "empati yapabilme" (*f*=3) özellikle vurgulanmıştır. Yetenek ve ilgi alanları kapsamında, öğrencilerin düzenli olarak spor yapmaları ya da ilgi ve yeteneklerine uygun bir spor veya sanat dalında kendilerini geliştirmeleri beklenmektedir. İlgi ve yetenek alanları içinde "spor yapma" (*f*=6) en belirgin özelliktir.

Kodlara ilişkin katılımcıların ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

"Sorumluluk bilinci gelişmiş olmalı."(Y4)

"Bana göre ideal öğrenci arkadaşlarına ve çevresine yön verir."(Y2)

"İdeal öğrencinin öncelikle derslerinde iyi olması gerekir. Çünkü bununla arkadaşlarına örnek olur." (Y5)

"Bana göre ideal öğrenci araştırmayı sevecek, meraklı olacak, her konuda detaylı bilgi edinmek için çaba gösterecek."(Y4)

"Bir sorunla karşılaştığında kendi başına o soruna çözüm bulabilmeli." (Y6)

"*Bence ideal öğrenci sorgulayandır. Başkası tarafından yönlendirilmeyendir." (Y1)*

"Milli değerler, ahlaki değerler ve saygı önemli."(Y3)

"İdeal öğrenci kendini arkadaşının yerine koyup onu düşünerek doğru davranışları yapandır."(Y7)

"İdeal öğrenci kendini farklı alanlarda geliştirmelidir. Sevdiği bir spor dalında örneğin bu basketbolsa bu alanda iyi olmalı bence."(Y6).

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Öğretmenlere göre ideal öğrencinin özelliklerine ilişkin bulgular

Bu bölümde öğretmenlerin ideal öğrencide bulunmasını bekledikleri özelliklere ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3.
Öğretmenlere göre ideal öğrencinin özelliklerine ilişkin bulgular

Tema	Kod	Katılımcılar
Kişisel özellikler	Özdenetim sahibi olma	Ö1, Ö2, Ö5,Ö7, Ö8, Ö9
	Hedefleri olma	Ö1, Ö5, Ö7, Ö10
	Sorumluluk sahibi olma	Ö2, Ö4, Ö6, Ö7
	Öğrenme için içsel motivasyonu olma	Ö3, Ö5, Ö9, Ö10
	Özgüven sahibi olma	Ö1,Ö3,Ö7
	Bağımsızca iş yapabilme	Ö4,Ö5,Ö9
	Cesaret sahibi olma	Ö2, Ö10
Akademik özellikler	Derslerinde başarılı olma	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö8, Ö9
	Dersleri dinleme	Ö1,Ö4, Ö10
Entelektüel özellikler	Eleştirel düşünme(sorgulama)	Ö2, Ö4,Ö5, Ö6, Ö7,Ö8, Ö9,Ö10
	Araştırmacı / Meraklı olma	Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö9, Ö10
	Yeniliğe açık olma	Ö1, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8 Ö9
	Kitap Okuma	Ö1,Ö3, Ö6, Ö8
	Analitik düşünme	Ö1, Ö5
	Problem çözme becerisi olma	Ö4
Etik ve ahlaki değerler	Milli değerlere sahip olma	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8
	Ahlaklı olma	Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8
	Toplumsal sorunlara ilgili olma	Ö1, Ö2, Ö4, Ö7, Ö8, Ö10
	Çevreye duyarlı olma	Ö3, Ö4, Ö5, Ö7
	Hoşgörülü olma	Ö2, Ö5, Ö8, Ö9
	Saygılı olma	Ö1, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10
	Aileye önem verme	Ö2,Ö4, Ö6
	Dürüst olma	Ö7, Ö9, Ö10
	Yardımsever olma	Ö1, Ö5, Ö6
	Mütevazı olma	Ö1
Sosyal ve iletişim becerileri	İletişimi güçlü olma	Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö9, Ö10
	Empati yapabilme	Ö1, Ö5
İlgi ve yetenek alanları	Spor yapma	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7
	Sanat ile ilgilenme	Ö2, Ö6, Ö8
	Sosyal etkinliklere katılma	Ö5, Ö7, Ö10
	Teknolojiyi doğru kullanabilme	Ö2, Ö5, Ö6

Öğretmenler, ideal öğrencilerde kişisel özellikler kapsamında öncelikle öğrencilerin özdenetim sahibi olması gerektiğini belirtmişlerdir. İdeal öğrenci, hedef ve sorumluluk sahibidir ve içten gelen bir heyecanla öğrenir. Kendine güvenir, kimseye bağlı kalmadan işlerini yapabilir ve problemlerinin üzerine cesaretle gider. Kişisel özellikler kapsamında katılımcıların görüşleri "özdenetim sahip olma" (*f*=6), "hedefleri olma" (*f*=4), "sorumluluk sahibi olma" (*f*=4) ve "öğrenme için içsel motivasyonu olma" (*f*=4) özelliklerine yoğunlaşmaktadır. Öğretmenler akademik özellikler kapsamında ideal öğrencinin

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

derslerinde başarılı olmasını ve dersleri dinleme farkındalığına sahip olmasını beklemektedirler. Akademik özellikler içinde "derslerinde başarılı olma" (*f*=6) ön plandadır. Entelektüel özellikler kapsamında en çok eleştirel düşünebilme beklentisi vurgulanmıştır. Ayrıca öğretmenler, ideal öğrencinin araştıran, okuyan, yeniliğe açık, analitik düşünebilen ve problem çözebilen biri olmasını beklemektedir. Entelektüel özelliklerde "eleştirel düşünme" (*f*=8), "araştırmacı/meraklı olma" (*f*=6), "yeniliğe açık olma" (*f*=6) ve "kitap okuma"(*f*=4) özellikle önemli görülmüştür. Etik ve ahlaki değerlere sahip olmasının yanı sıra, milli değerlere de önem vermesi ve toplumsal sorunlara duyarlı olması gerektiğini vurgulamışlardır. İdeal öğrenci; çevresine karşı duyarlıdır, insanlara hoşgörülü, saygılı ve dürüstçe yaklaşır, ihtiyacı olana yardım eder, aileye değer verir ve mütevazıdır. Etik ve ahlaki değerlerde "milli değerler" (*f*=6), "ahlaklı olma" (*f*=6) ve "toplumsal sorunlara ilgi" (*f*=6) en yüksek frekanslara sahiptir. Öğretmenler sosyal ve iletişim becerilerinde ideal öğrencinin iyi iletişim kurabilmesi ve empati sahibi olmasını beklemektedirler. Bu temada özellikle "iletişimi güçlü olma" (*f*=6) katılımcılar tarafından öne çıkarılmıştır. İlgi ve yetenek alanları kapsamında ideal öğrencilerin spor, sanat ve sosyal etkinliklerle ilgilenmelerini, ayrıca teknolojiyi doğru şekilde kullanabilmelerini beklediklerini ifade etmişlerdir. İlgi ve yetenek alanlarında "spor yapma" (*f*=5) öne çıkmaktadır.

Kodlara ilişkin katılımcıların ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

"İdeal öğrenci planlı olmalı, derslere ve etkinliklere hazırlıklı gitmeli, bu süreçleri kendi başına yapabilmeli."(Ö2)

"*Verilen görevleri zamanında yapmalı. Sorumluluğunun farkında olmalı."*(Ö5)

"*Öğrenmeye, gelişime ve değişime açık olmalı."(Ö3)*

"Akademik başarısını artırmaya yönelik çaba göstermeli ve bence başarabilmeli de."(Ö5)

"İdeal öğrencinin eleştirel düşünebilmesi önemli, sorgulayan bakış açısı geliştirilmeli."(Ö6)

"Merak etmeli ve bu merakının peşinden gitmeli araştırmalı bunun için de farklı kaynaklardan yararlanmalı."(Ö4)

"*Çağımız yeniliklerin çağı ideal öğrenci yeniliklere kendini kapatmamalı açık olmalı"*(Ö9)

"Okuma hızını geliştirmeli, kitap okuma alışkanlığı kazanmalı."(Ö1)

"İdeal öğrencinin yüreği vatan millet sevgisiyle dolu olmalı. Kültürüne duyarlı olmalı ve ahlakıyla örnek olmalı herkese."(Ö2)

"Çevresine yaşanan sorunlara duyarlı olmalı. Mesela Gazze'de ölen çocuklar var buna kafa yormalı bunu önemsemeli."(Ö1)

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

"İdeal öğrenci her yerde kendini ifade edebilmeli. İnsanlarla çabucak kaynaşabilmeli."(Ö6)

"Spor faaliyetlerinde yer almalı, bedensel gelişimini desteklemeli." (Ö5) şeklinde yansımıştır.

Öğrencilere göre ideal öğrencinin özelliklerine ilişkin bulgular

Bu bölümde öğrencilerin ideal öğrencide bulunmasını bekledikleri özelliklere ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Öğrenci görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4.
Öğrencilere göre ideal öğrencinin özelliklerine ilişkin bulgular

Tema	Kod	Katılımcılar
Kişisel özellikler	Sorumluluk sahibi olma	K1, K2, K4, K5, K7, K8, K10, K11, K14
	İstikrarlı çalışma	K2, K3, K4, K7, K8, K12, K14
	Öz-disiplin sahibi olma	K1, K5, K7, K8, K11, K3
	Zaman yönetimi güçlü	K3, K7, K8
Akademik özellikler	Derslere odaklanma	K1, K2, K3, K4, K6, K7, K8, K9, K11, K12, K13
	Düzenli çalışma	K3, K4, K5, K6, K7, K8, K10, K11, K12, K14
	Akademik hedefleri olma	K2, K4, K5, K8, K12, K14
Entelektüel özellikler	Meraklı ve araştırmacı olma	K1, K3, K4, K6, K7, K9, K11, K12
	Problem çözme becerisine sahip	K3, K5, K6, K10, K13
	Eleştirel düşünebilme (Sorgulama)	K4, K6, K9, K11
	Kitap okuma	K2, K3, K5, K8
Etik ve ahlaki değerler	Doğayı sevme	K1, K2, K3, K5, K6, K7, K8, K10
	Çevreye duyarlı olma	K2, K3, K6, K9, K10, K11, K13
	Çevresine saygılı olma	K2, K4, K5, K9, K10, K11
	Toplumsal sorunlara ilgili olma	K5, K7, K8, K10, K12, K13
	Dürüst olma	K1, K4, K6, K7, K8, K11
	Ahlaklı olma	K2, K5, K8, K9, K12, K13
	Yardımsever olma	K7, K9, K11, K12, K13, K14
	Hoşgörülü olma	K5, K6, K8, K11
	Hayvanları sevme	K1, K10
Sosyal ve iletişim becerileri	Arkadaşlarıyla iyi anlaşma	K2, K3, K6, K7, K8, K9, K11, K13
	İletişim becerileri güçlü olma	K1, K3, K4, K6, K8, K9, K10
	Empati yapabilme	K2, K5, K6, K8, K9, K11
Yetenek ve ilgi alanları	Kendini çok yönlü geliştirme	K2, K4, K5, K8, K9, K10, K14
	Spor yapma	K1, K2, K7, K10, K12, K14
	Sanatla ilgilenme	K2, K5, K8
	Teknoloji kullanımı	K4, K10, K12
	El becerilerine sahip olma	K2, K13

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Öğrenciler; kişisel özellikler kapsamında ideal öğrencinin sorumluluk bilincine sahip, istikrarlı çalışan, öz-disiplini gelişmiş ve zaman yönetimi güçlü bireyler olmasını beklediklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler, bu temada özellikle "sorumluluk sahibi olma" (*f*=9) ve "istikrarlı çalışma" (*f*=7) üzerinde durmuşlardır. Öğrenciler akademik özellikler kapsamında ideal öğrencinin derslerine odaklanan, çalışan ve akademik hedeflere sahip olmalarını beklediklerini ifade etmişlerdir. Akademik özelliklerde "derslere odaklanma" (*f*=11) ve "düzenli çalışma" (*f*=10) en yüksek frekanslara sahiptir. Entelektüel nitelikler kapsamında ideal öğrencinin öncelikle merak eden ve araştıran olmasını beklediklerini vurgulamışlardır. Ayrıca problem çözme ile eleştirel düşünme becerisine sahip, kitap okumayı hayatının bir parçası haline getirmiş öğrenciler olmasını beklediklerini belirtmişlerdir. Entelektüel özelliklerde "meraklı ve araştırmacı olma" (*f*=8) en yüksek frekansa sahiptir. Etik ve ahlaki değerler kapsamında ideal öğrenciden doğayı seven, çevresine duyarlı ve saygılı, toplumsal sorunlarla ilgilenen bir birey olması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca ideal öğrencinin ahlaklı, yardımsever, hoşgörülü olmasını ve hayvan sevgisini kalbinde taşıması gerektiğini ifade etmişlerdir. Etik ve ahlaki değerlerde "doğayı sevme" (*f*=8) ve "çevreye duyarlı olma" (*f*=7) öne çıkmıştır. Öğrenciler sosyal ve iletişim becerileri kapsamında ideal öğrencinin öncelikle arkadaşlarıyla iyi anlaşabilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca, sadece arkadaşlarıyla değil, herkesle iletişim kurabilen ve empati yapabilen bir birey olmasını beklediklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler, ilgi ve yetenek alanları doğrultusunda ideal öğrencinin spor, sanat, teknoloji ve el becerileri gibi farklı alanlarda kendini geliştirebilme özelliğine sahip olacağını ifade etmişlerdir. Bu kategoride "kendini çok yönlü geliştirme" (*f*=7) sıklıkla vurgulanmıştır.

Kodlara ilişkin katılımcıların ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

"*İdeal öğrenci, öz-disiplin sahibidir ve sorumluluklarını bilir."*(K8)

"Bence ideal öğrenci derslerine sürekli bir şekilde ve taviz vermeden çalışır." (K7)

"İdeal öğrencinin en fazla önemsediği her zaman dersleridir. Her gün aksatmadan derslerine mutlaka çalışır."(K4)

"*İdeal öğrenci sorar ve bu sorularına cevap bulmaya çalışır. Her şeyi merak eder doğayı, evreni vs. Bu merak ettiklerinin cevabına ulaşmak için sürekli araştırır."(K9)*

"İdeal öğrenci doğayı çok sever. Çevreye, doğaya hem zarar vermez hem de onu korur. Çünkü bu konuda bilinçlidir."(K10)

"Benim ideal öğrenci olarak gördüğüm bir arkadaşım en önemli özelliği arkadaşlarının hepsiyle çok iyi anlaşır ve empati kurar." (K6)

"İdeal öğrenci ilgi duyduğu ve iyi yapabildiği ne varsa onu yapmaya çalışır ve yapar da mesela resim çizmeye mi ilgisi var onu geliştirir." (K2).

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Velilere göre ideal öğrencinin özelliklerine ilişkin bulgular

Bu bölümde velilerin, ideal öğrencide bulunmasını bekledikleri özelliklere ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Veli görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Gül, M. (2025). Eğitim paydaşlarının ideal öğrenci algıları. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16*(3), 4060-4085.
DOI. 10.51460/baebd.1672237

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 5.
Velilere göre ideal öğrencinin özelliklerine ilişkin bulgular

Tema	**Kod**	**Katılımcılar**
Kişisel Özellikler	Sorumluluk sahibi olma	V1, V2, V3, V5, V6, V7, V8, V9
	Özdenetim becerisi olma	V2, V3, V4, V6, V7, V8, V9
	Kendini ifade edebilme	V1, V2, V3, V5, V7, V9
	Mutlu olma	V2, V3, V4, V5, V7
	Özgüven sahibi olma	V3, V5, V6, V7
	Hedef sahibi olma	V2, V3, V6, V9
	Öğrenme hevesi olma	V1, V4, V5,V7
	Pozitif düşünme	V7, V9
	Öz bakımını yapma	V3, V4
Akademik Özellikler	Planlı ve programlı çalışma	V1, V2, V3, V4, V6, V7, V8, V9
	İsteyerek çalışma	V1, V2, V4, V5, V6, V7
	Derslerinde başarılı	V3, V4, V5, V8, V9
Entelektüel Özellikler	Meraklı olma	V2, V5, V7, V9
	Sorgulayıcı bakış açısına sahip olma	V3, V4
	Alternatif çözümler üretebilen olma	V3, V4
	Analitik düşünebilme	V3, V4
	Esnek düşünme	V6, V9
	Kitap okuma	V1, V4
	Genel kültür sahibi olma	V4
Etik ve Ahlaki Değerler	Saygılı olma	V1,V3, V4, V5, V6, V7, V8,
	Ahlaklı olma	V2, V4, V6, V7, V8, V9
	Çevresine duyarlı olma	V3, V4, V6, V7
	Merhametli olma	V4, V5, V9
	Yardımsever olma	V3, V7, V8
	Milli değerlere sahip olma	V4, V8
	Vefalı olma	V4
Sosyal ve İletişim Becerileri	Arkadaşlarıyla iyi ilişkiler kurma	V1, V2, V4, V5, V6, V8
	İletişimi güçlü olma	V2, V3, V4, V5, V6, V8
	İnsanlara saygılı ve uyumlu olma	V1, V3, V4, V7
	Empati yapabilme	V2, V5, V6
Yetenek ve İlgi Alanları	Kendini çok yönlü geliştirme	V1, V2, V3, V5, V7, V8, V9,
	Spor yapma	V1, V2, V4, V6, V8, V9,
	Teknolojiyi eğitimi için kullanma	V2, V4, V7, V8
	Kültürel beceriler kazanma	V3, V5, V9
	Sanatla ilgilenme	V4, V9,

Veliler, kişisel özellikler bağlamında ideal öğrencinin öncelikle sorumluluklarını bilen, hedef sahibi ve özdenetimi gelişmiş olmasını beklediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca kendini rahatlıkla farklı

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

ortamlarda ifade edebilen özgüveni güçlü bireyler olması gerektiğine dikkat çekmişlerdir. Mutlu olmak, pozitif düşünmek, öğrenme isteğine sahip olmak ve öz bakımını yapabilmek veliler tarafından kişisel özellikler bağlamında ideal öğrenci için önemsenmektedir. Kişisel özelliklerde "sorumluluk sahibi olma" (*f*=8) "özdenetim sahibi olma" (*f*=7) ve "kendini ifade edebilme" (*f*=6) özellikle vurgulanmıştır. Veliler akademik özellikler kapsamında ideal öğrencinin derslerine planlı, programlı ve istekli çalışmalarını ve derslerinde başarılı olmalarını beklediklerini ifade etmişlerdir. Akademik özelliklerde "planlı ve programlı çalışma" (*f*=8) en belirgin özelliktir. Entelektüel özellikler bağlamında meraklı, sorgulayan, analitik ve esnek düşünen, farklı çözümler üretebilen, kitap okuyan ve genel kültür sahibi olmalarını beklediklerini belirtmişlerdir. Entelektüel özelliklerde "meraklı olma" (*f*=4) özellikle öne çıkmıştır. Etik ve ahlaki değerler kapsamında saygılı, ahlaklı, çevresine duyarlı, merhametli, yardımsever, vefalı ve milli değerlerine sahip olmasını önemsemektedirler. Bu temada "saygılı olma" (*f*=7) ve "ahlaklı olma" (*f*=6) veliler tarafından özellikle vurgulanmıştır. Sosyal ve iletişim becerilerinde ise iletişim, iyi arkadaşlık ilişkileri, insanlar saygı ve uyum ile empati önemli görülmektedir. Sosyal becerilerde "arkadaşlarıyla iyi ilişkiler kurma" (*f*=6) ve "iletişimi güçlü olma" (*f*=6) frekansı en yüksek olan özelliklerdir. Veliler ilgi ve yetenek alanları kapsamında spor, kültür ve sanat alanları başta olmak üzere ideal öğrencinin kendini çok yönlü geliştirmesi beklemektedirler. Ayrıca veliler ideal öğrencinin teknolojiyi eğitim için kullanan bireyler olduklarını belirtmişlerdir. İlgi ve yetenek alanları içerisinde "kendini çok yönlü geliştirme" (*f*=7) en yüksek frekansa sahiptir.

Kodlara ilişkin katılımcıların ifadelerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

"İdeal öğrenci yapması gerekenleri yapar."(V1)

"Ne zaman çalışacağını nasıl çalışacağını bilir ve bunu kendi başına yapabilir." (V2)

"İdeal öğrenci kendini çok iyi ifade edebilir."(V5)

"*İdeal öğrencinin daima planı ve programı vardır derslerine bu şekilde çalışır."*(V1)

"*İdeal öğrenci meraklı olmalı, öğrenme gayreti çabası içinde olmalı."*(V7)

"Bence ideal öğrenci her şeyden önce ahlaklı olmalı. Bu da büyüklerine saygılı olmakla başlamalı." (V4)

"İdeal öğrencinin arkadaşları ve öğretmenleri ile iletişim kurma becerileri iyi olmalı."(V3)

"İdeal öğrenci arkadaşlarına saygılı ve onlarla iyi ilişkiler kurabilendir." (V8)

"Farklı alanlarda kendini geliştirmeli." (V9) .

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Araştırmada paydaşların ideal öğrenci özellikleri karşılaştırıldığında ortak yönleri ve farklı yönlerinin olduğu bulgusu görülmektedir. Tüm gruplarda ortak olarak ideal öğrencilerin özellikleri; sorumluluk, özdenetim, akademik başarı, merak, araştırma, sorgulama, ahlak, iletişim, empati ve çok yönlü gelişim şeklinde sıralanmıştır. Farklı olarak yöneticilerin; liderlik ve milli değerlere özellikle önem verdikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin; eleştirel düşünme, araştırmacılık, problem çözme, milli değerler, toplumsal sorunları ilgili ve çevre bilincinin geliştirilmesine daha fazla önem verdikleri ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin; derslere odaklanma, düzenli çalışma, kişisel öz-disiplin ve doğa sevgisine özellikle vurgu yaptıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin derse odaklanma gibi pratik hedeflere, öğretmenlerin ise eleştirel düşünme gibi üst düzey becerilere odaklanması araştırmanın dikkat çekici bir bulgusudur. Veliler ise kişisel ve akademik niteliklerin yanı sıra, sosyalliği ve farklı ilgi ve yetenek alanlarında ideal öğrencinin gelişimine büyük önem verdikleri görülmüştür.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Öğrencilerden beklentilerin uzun yıllar boyunca okula devamsızlık yapmama, okula zamanında gelme, verilen ödevleri yapma, derslerine çalışma, yönetici, öğretmen ve arkadaşlarına saygılı olma ve okulun kurallarına uyma şeklinde olduğu bilinmektedir (Erden, 2017). Ancak bu durum zamanla değişmiş, gelişmiş ve yenilenmiştir. Bu araştırma bu durumun eğitim paydaşlarının ideal öğrenci beklentilerine yansımasını ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu araştırma sonucunda bütün paydaşların ideal öğrenci algısında 6 temanın ortaya çıktığı belirlenmiştir. Bu temalar; kişisel özellikler, akademik özellikler, entelektüel özellikler, etik ve ahlaki değerler, yetenek ve ilgi alanları şeklindedir.

Araştırma sonucunda kişisel özellikler bağlamında yöneticiler; ideal öğrencide sorumluluk ve liderlik özelliklerini ön plana çıkarırken öğretmenler; özdenetim, hedefleri olma ve sorumluluk üzerinde durmuştur. Öğrenciler; sorumluluk bilinci ve istikrarlı çalışma veliler ise; sorumluluk sahibi olma, özdenetim ve kendini ifade edebilme özelliklerini vurgulamışlardır. Araştırma sonucu bütün paydaşların kişisel özellikler bağlamında ideal öğrenciden özellikle sorumluluk ve özdenetim sahibi olmalarını beklediklerini göstermektedir. İdeal öğrencinin sorumluluk sahibi olması gerektiği birçok çalışmada ortaya konulmuştur (Avcı ve Durmuşçelebi, 2014; Bradbury, 2012; İçme ve Büyük, 2023; Esmaeeli, Arasteh, Zeinabadi ve Abasian, 2024). Ayrıca literatürde ilkokul (Akgül, 2015), lise (Söyleyici, 2022) ve lisans (Esmaeli, vd., 2024) kademelerinde ideal öğrenci beklentisinin sorumluluk sahibi olmayla ilişkilendirildiği belirlenmiştir. Bu sonuçlar öğrenciler eğitimin farklı kademelerinde de olsa ideal öğrencinin sorumluluk sahibi olmasının beklendiği sonucunu ortaya koymaktadır. Öz düzenleme becerisine sahip olma ise ideal öğrenci bağlamında özellikle çok önemlidir (Esmaeeli vd., 2024). Araştırma sonucu eğitim paydaşlarının ideal öğrencinin kişisel özelliklerine dair bazı noktalarda farklı bakış açılarının olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin, yöneticiler liderlik vurgusu yaparken öğretmenler özdenetim ve hedefe, öğrenciler istikrarlı çalışmaya, veliler sorumluluk sahibi olmaya vurgu yapmışlardır. Bu beklentilerdeki farklılıkların oluşması eğitim paydaşlarının rollerinin ideal öğrenci algılarını etkilediği anlamına gelebilir. Ancak öğrencilerin sorumluluklarını yerine getirmeleri tüm paydaşlarca vurgulanmaktadır.

Araştırma sonucunda akademik özellikler kapsamında tüm gruplar ideal öğrencide akademik başarıya önem vermekle birlikte öğrenciler derslere odaklanma, veliler ise planlı çalışma üzerinde yoğunlaşmışlardır. Maslovaty (2002) araştırmasında bu araştırmayı destekleyecek şekilde

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

öğretmenlerin ideal öğrencide akademik özelliklere vurgu yaptıkları sonucuna ulaşmıştır. Wong, ve Chiu (2021) araştırmalarında öğrencilerin ideal öğrencide derslere katılma, ödevlerini yapma ve notları yüksek olma beklentisi taşıdıkları sonucuna ulaşmışlardır. Araştırma sonucu eğitim paydaşlarının ideal öğrencinin akademik özelliklerine dair bazı noktalarda farklı bakış açılarının olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin, yöneticiler derse düzenli çalışmaya, öğretmenler dersi düzenli dinlemeye, öğrenciler derse odaklanma ve hedef sahibi olmaya veliler isteyerek çalışmaya vurgu yapmışlardır. Ancak bu farklılıklara rağmen akademik başarı bütün paydaşların ortak beklentisi olduğu için bu noktada önemli bir farklılaşmanın olmadığı düşünülebilir. Araştırma sonucunda entelektüel özellikler kapsamında yöneticiler ideal öğrencide; meraklı ve araştırmacı olma, problem çözme ve eleştirel düşünmeyi vurgulamışlardır. Öğretmenlerin; yöneticilerle benzer şekilde meraklı ve araştırmacı olma, eleştirel düşünmenin yanı sıra kitap okumayı da önemsedikleri belirlenmiştir. Öğrenciler ve veliler de meraklı olmayı ve eleştirel düşünmeyi önemsemektedirler. Araştırma sonucu bütün paydaşların entelektüel özellikler bağlamında ideal öğrencinin meraklı, araştırmacı ve sorgulayan bireyler olmalarını beklediklerini ortaya koymuştur. Bu araştırmayla önemi ortaya konulan bu entelektüel özellikler başka araştırma sonuçlarıyla da ortaya konulmuştur (Arık vd., 1991; Esmaeeli vd., 2024; İçme ve Büyük, 2023; Söyleyici, 2002; Wong, ve Chiu, 2021). Raina (1971) yaptığı araştırma sonucunda öğretmenlerin öğrencilerin öğrenmeye meraklı ve istekli olma ile kendi kendine hareket edebilme özelliklerini vurguladıkları sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonucunda entelektüel özellikler bağlamında eğitim paydaşlarının beklentilerinde önemli bir farklılaşma olmadığı belirlenmiştir.

Etik ve ahlaki değerler kapsamında ahlaklı olma tüm gruplarda ortak bir vurgu olmakla birlikte, yöneticilerin milli değerler, öğretmenlerin milli değerlerin yanı sıra toplumsal sorunlara saygıyı, öğrencilerin doğa sevgisini, velilerin ise saygı değerini özellikle önemsedikleri belirlenmiştir. Literatürde ulaşılan bir çok araştırmada da bu araştırma sonucuyla benzer şekilde ideal öğrencinin; milli değerler (Akgül, 2015; Avcı ve Durmuşçelebi, 2014), çevreye duyarlılık, doğa sevgisi (İçme ve Büyük, 2023) ve saygı (Arık vd., 1991) değerlerini taşıması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda eğitim paydaşlarının ideal öğrencinin etik ve ahlaki değerler özelliklerine dair ortak noktaların yanı sıra farlılıklarının da olduğu belirlenmiştir. Örneğin yönetici beklentilerinde kibar olma, öğretmen beklentilerinde mütevazı olma, öğrenci beklentilerinde hayvanları sevme, veli beklentilerinde merhametli olma gibi farklı değerler ortaya konulmuştur. Bu durumun oluşmasında çok çeşitli değerlerin olması ve hangi değerlerin kazandırılacağına yönelik eğitim alanında da bir fikir ortaklığının oluşmamış olması etkili olabilir (Çetin ve Balanuye, 2015). Araştırma sonucunda ideal öğrencide doğru iletişim kurabilme ve empati becerisi tüm paydaşlarca önemsenirken, öğrenci ve velilerin ayrıca ideal öğrencinin arkadaşlarıyla ilişkilerini iyi tutması gerektiği beklentisini özellikle vurguladıkları belirlenmiştir. Harkness vd. (2007) araştırmalarında ideal bir öğrencinin sosyal becerilerinin önemine vurgu yaptıkları sonucuna ulaşmışlardır. Araştırma sonucunda bütün paydaşların ideal öğrencinin kendilerini çok yönlü geliştirmelerini bekledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu yönler spor, sanat, sosyal ve kültürel alanları kapsamakla birlikte spor tüm gruplarda öne çıkmıştır. İçme ve Büyük (2023)'ün araştırmasında da bu araştırmayla benzer şekilde ideal öğrencinin çok yönlü gelişmesi beklentisi sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca araştırma sonucunda sosyal ve iletişim becerileri, yetenek ve ilgi alanları özellikleri bağlamında eğitim paydaşlarının beklentilerinde önemli bir farklılaşma olmadığı belirlenmiştir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

İdeal öğrenciden beklenen özellikleri ortaya koyan bu araştırma sonucunda ulaşılmayan ancak başka araştırma sonuçlarıyla ortaya konulan; mizah (Arık vd., 1991), sağlık, enerjik, kuvvetli hafıza (Söyleyici, 2002) gibi ideal öğrenci özellikleri de söz konusudur. İdeal öğrenci algısı farklı toplum, ülke ve kültürlerde farklılıklar gösterir. Batı; zihne odaklanıp, zihni geliştirmeyi amaçlarken Doğu Asya ise; erdeme odaklanıp, ahlaki ve sosyal mükemmelliği aramaktadır (Li, 2012). Bu araştırma sonucu Türkiye'deki eğitim paydaşlarının bu iki farklı yönde de ideal öğrencinin gelişmesini beklediklerini ortaya koymaktadır. Araştırma sonucundan hareketle ideal öğrenci, bilişsel açıdan merak eden, araştıran, eleştirel düşünen ve problem çözebilen; duyuşsal açıdan sorumluluk ve özdenetim sahibi, insani ve ahlaki değerleri önemseyen, iletişimi güçlü; psikomotor açıdan ise ilgi ve yeteneklerine göre kendisini çok yönlü geliştirebilen öğrenci şeklinde tanımlanabilir. Sonuçlar çerçevesinde eğitim süreçlerine ve gelecek araştırmalara yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur:

- Araştırma sonucu eğitim ve öğretim süreçlerinde öğrencilerin kişisel özellikler bağlamında özdenetim ve sorumluluk sahibi olmasının çok önemsendiğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle öğrencilerde bu özellikleri geliştirebilmek için eğitim paydaşları işbirliği halinde öğrencileri desteklemelidirler.

- Araştırma sonucu akademik başarının paydaşların tamamında önemsendiğini ancak bunun nasıl sağlanacağı konusunda farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Eğitim bilimleri alanındaki son değişimler ışığında bu konu uzmanlarca tartışılmalı ve standartlar oluşturulmalıdır.

- Araştırma sonucunda öğrencilerin entelektüel gelişim bağlamında özellikle araştırma, merak ve düşünme becerilerine sahip olma beklentisi ön plana çıkmaktadır. Öğretim süreçleri öğrencilerin bu özelliklerini geliştirecek şekilde organize edilmelidir.

- Araştırma sonucu iletişim ve sosyal becerilerinin çok yönlü bir şekilde geliştirilmesinin tüm paydaşlarca önemsendiğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle okullarda ve programlarda öğrencileri bu yönde geliştirecek etkinlik ve dersler etkili bir şekilde uygulanmalıdır.

- İdeal öğrenci özelliklerine yönelik beklentiler ülke, toplum, kültür ve sosyoekonomik durumlara göre farklılık gösterebilir. Araştırmacıların bu farklılıkları ortaya koyabilecek çalışmalarla ideal öğrenci kavramını geliştirmeleri önerilir.

- İdeal öğrenci beklentileri zaman içerisinde değişebilmektedir. Bu beklentilerdeki değişimi ortaya koymak için belirli aralıklarla bu konunun araştırılmasının literatüre ve eğitim süreçlerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın etik taahhüt metni

Yapılan bu çalışmada bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulduğu; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmadığı, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerden "Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi ve Editörünün" sorumlu olmadığı, tüm sorumluluğun sorumlu yazara ait olduğu ve bu çalışmanın başka herhangi bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmediği, sorumlu yazar tarafından taahhüt edilmiştir.

Gül, M. (2025). Eğitim paydaşlarının ideal öğrenci algıları. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16*(3), 4060-4085.
DOI. 10.51460/baebd.1672237

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Kaynakça

Adler, M. J. (1982). *The paideia proposal: An educational manifesto*. Macmillan.

Akgül, İ. (2015). Sınıf öğretmenlerine göre ideal ilkokul öğrencisi nasıl olmalıdır? Esenler ilçesi örneği. *Journal of Research in Education and Teaching*, *4*(3), 142–149.

Alanka, D. (2024). Nitel bir araştırma yöntemi olarak içerik analizi: Teorik bir çerçeve. *Kronotop İletişim Dergisi, 1*(1), 64-84.

Anderson, L. W., Krathwohl, D. R., Airasian, P. W., Cruikshank, K. A., Mayer, R. E., Pintrich, P. R., Raths, J., and Wittrock, M. C. (2010). *Öğrenme, öğretme ve değerlendirme ile ilgili bir sınıflama* (Özçelik, D. A., Çev.). Pegem Akademi. (Orijinal çalışma 2001 yılında yayınlanmıştır).

Arık, İ. A., Arkonaç, S. A., Yilmazer, N., and Cinan, S., (1991). Bir grup lise öğretmeninin ideal öğrenci ile ilgili algıları. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, *3*(3), 17–24.

Avcı, Ö. Y., and Durmuşçelebi, M. (2014). Öğretmen görüşlerine göre ideal öğrenci tipi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, *4*(6), 22–44.

Aydoğdu, E. (2008). *İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar (mecazlar) yardımıyla analizi.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall.

Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. Richardson (Ed.), *Handbook of theory and research for the sociology of education* (pp. 241–258). Greenwood.

Bradbury, A. (2012). Education policy and the 'ideal learner': Producing recognisable learner-subjects through early years assessment. *British Journal of Sociology of Education*, *34*(1), 1–19. https://doi.org/10.1080/01425692.2012.692049

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* Pegem Yayınları.

Cevizci, A. (2014). *Eğitim felsefesi* (14. baskı). Say Yayınları.

Chen, J. (2022). Grade as a student's lifeblood? Exploring Chinese rural students' evolving constructions of the 'ideal student' through higher education. *International Studies in Sociology of Education*, *32*(1), 56-75. https://doi.org/10.1080/09620214.2022.2145336

Council of Europe. (2024). Review of the implementation of the Council of Europe reference framework of competences for democratic culture (RFCDC) 2023.

Creswell, J. W. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed method approaches*(Demir, B., vd., Çev.). Eğiten Kitap Yayınları.

Çetin, N., and Balanuye, Ç. (2015). Değerler ve eğitim ilişkisi üzerine. Kaygı. *Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi, (24),* 191-203.

Demirel, Ö. (2015). *Kuramdan uygulamaya program geliştirme* (10. baskı). Pegem Akademi.

Dewey, J. (2001). *Democracy and education*. The Pennsylvania State University, Electronic Classics Series. (Original work published 1916).

Epstein, J. L. (2011). School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools (2nd ed.). Routledge.

Erden, M. (2017). *Eğitim bilimine giriş* (10. baskı). Arkadaş Yayınları.

Esmaeeli S, Arasteh H, Zeinabadi H, Abasian H. (2024). The quest for the ideal student from a global perspective. *Iranian Higher Education Journal 15*(3), 114–134.

Freire, P. (2000). *Pedagogy of the oppressed* (30th anniversary ed.). Bloomsbury Academic. (Original work published 1970).

Fidan, (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme* (3. baskı). Pegem Akademi.

Foucault, M. (1977). *Discipline and punish: The birth of the prison*. Pantheon Books.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Gardner, H. E. (2011). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences* (3rd ed.). Basic Books. (Original work published 1983).

Harkness, S., Blom, M., Oliva, A., Moscardino, U., Zylicz, P. O., Bermudez, M. R., Feng, X., Carrasco-Zylicz, A., Axia, G., and Super, C. M. (2007). Teachers' ethnotheories of the "ideal student" in five western cultures. *Comparative Education, 43*(1), 113–135. http://www.jstor.org/stable/29727818

Horton, M. (1990). *The long haul: An autobiography*. Doubleday.

İçme, T., and Büyük, U. (2023). İdeal öğretmen ve öğrenci özellikleri: Öğretmen ve öğrenci görüşleri. *Maarif Mektepleri Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 6*(2), 16–33. https://doi.org/10.47155/mamusbbd.1294622

Kohlberg, L. (1981). *The philosophy of moral development: Moral stages and the idea of justice*. Harper and Row.

Li, J. (2012). *Cultural foundations of learning: East and west.* Cambridge University Press.

Lincoln, Y.S. and Guba, E.G. (1985). *Naturalistic inquiry.* SAGE.

Maslovaty, N. (2002). Organizational learning: Teachers' perceptions of the "ideal student" trait system. International Journal of Manpower, *23*(8), 734– 753. https://doi.org/10.1108/01437720210453966

Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. Ed. S. Turan) Nobel Akademik Yayıncılık.

Milli Eğitim Temel Kanunu, No. 173 (1973). *Resmi Gazete, 24 Haziran 1973, Sayı: 14574.*https://www.resmigazete.gov.tr/

Montessori, M. (2004). *The Montessori method*. Dover Publications. (Original work published 1912)

Null, J. W. (2007). William C. Bagley and the founding of essentialism: An untold story in American educational history. *Teachers College Record*, *109*(4), 1013–1055. https://doi.org/10.1177/016146810710900408

Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD]. (2018). *The future of education and skills: Education 2030*. OECD Publishing.https://www.oecd.org/education/2030-project/

Özçelik, D. A. (2010). *Eğitim programları ve öğretim: Genel öğretim yöntemi*. Pegem Akademi.

Parsons, Talcott. 1959. The School Class as a Social System: Some of Its Functions in American Society. *Harvard Educational Review 29* (4), 297–318.

Patton, M.Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri.* Pegem Akademi.

Piaget, J. (1963). *The origins of intelligence in children* (M. Cook, Trans.). W. W. Norton and Company. (Original work published 1952)

Piaget, J. (1977). Problems of equilibration. In *Topics in cognitive development: Equilibration: theory, research, and application* (pp. 3-13). Boston, MA: Springer US.

Raina, T. N., and Raina, M. K. (1971). Perception of teacher–educators in India about the ideal pupil. *The Journal of Educational Research*, *64*(7), 303–306. https://doi.org/10.1080/00220671.1971.10884169

Simoni, Z. R. (2023). The eager conformist, the well-rounded collaborator, and the independent innovator: a qualitative exploration of teachers' conceptions of the ideal student, the hidden curriculum, and social class. *Sociological Focus*, *56*(4), 424–444. https://doi.org/10.1080/00380237.2023.2239743

Skinner, B. F. (2014). *Science and human behavior*. The B. F. Skinner Foundation. (Original work published 1953)

Sönmez, V. (2015). *Eğitim felsefesi.* Anı Yayıncılık.

Söyleyici, B. (2002). *Lise branş öğretmenlerinin ideal öğrenci tipi (Kayseri ili örneği).* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

Tatlidil-Peker (2019). *Öğretmen ve öğrencilerin kendilerine, birbirlerine ilişkin kullandıkları kişisel yapılar.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.

Torrance, E. P. (1962). *Guiding creative talent*. Prentice-Hall.

Torrance, E. P. (1974). *Torrance tests of creative thinking: Norms-technical manual*. Scholastic Testing Service.

Trouilloud, D. O., Sarrazin, P. G., Martinek, T. J., and Guillet, E. (2002). The influence of teacher expectations on student achievement in physical education classes: Pygmalion revisited. *European Journal of Social Psychology*, *32*(5), 591–607.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. (M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner, and E. Souberman, Eds.). Harvard University Press.

Wong, B., and Chiu, Y. L. T. (2019). Exploring the concept of 'ideal' university student. *Studies in Higher Education*, *46*(3), 497–508. https://doi.org/10.1080/03075079.2019.1643302

Yıldırım, A., Şimşek, H., 2013. *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri,* Seçkin Yayıncılık.

Zibenberg, A., and Da'as, R. (2025). The impact of school culture on implicit theories: The case of Arab teachers' perceptions of the ideal student. *Educational Studies*, *1*–19. https://doi.org/10.1080/03055698.2025.2458003

Gül, M. (2025). Eğitim paydaşlarının ideal öğrenci algıları. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16*(3), 4060-4085.
DOI. 10.51460/baebd.1672237

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Gül, M. (2025). Eğitim paydaşlarının ideal öğrenci algıları. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16*(3), 4060-4085.
DOI. 10.51460/baebd.1672237

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (3), 4060-4085.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Gül, M. (2025). Eğitim paydaşlarının ideal öğrenci algıları. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16*(3), 4060-4085.
DOI. 10.51460/baebd.1672237